

Notranjec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Splošna in jednaka volilna pravica v poslanski zbornici sprejeta!

Po eno leto trajajočem delu je poslanska zbornica 1. grudna vsprejela v tretjem branji zakon o premembi državnozbornskega volilnega reda v smislu splošne in jednake volilne pravice. Ni misliti, da bi se mogla gosposka zbornica dolgo časa resno vstavljati pritisku, ki jo od spodaj in od zgoraj sili, da se pridruži poslanski zbornici. Cesar, ki se je ogrel lani nenadoma za splošno, enako volilno pravico, bo brez dvoma takoj dal novemu zakonu svojo vladarsko pritrditev. Proti koncu prosinca 1907 se razpusti stara zbornica. Priprave za nove volitve se pri vladi že zdaj vrše, zato ne bodo trajale dolgo. Prihodnjo pomlad se prvič zbere nova poslanska zbornica.

Pogled na borbo za razdelbo mandatov nam kaže, da smo Slovenci bitko izgubili: dobili smo manj mandatov kot nam gre po številu in še dobljeni mandati so tako nejednako in krivično porazdeljeni, da je njihov pomen in njihova moč v bodoči zbornici za politične težnje slovenskega naroda mnogo manjša, kot če bi sodili edino po njihovem številu. V boju so zmagali Nemci. Slabost volilne reforme je tudi, da se ne ozira na manjšine in da je prikrojena sedaj v parlamentu vladajočim strankam. Poleg teh slabih strani stoji seveda neizmerno važna pridobitev v tem, da so k političnemu delovanju poklicani vsi možje in da imajo njih glasovi enako veljavo. Kako velikanske koristi za povzdigo politične izobrazbe in zavednosti zna postati to načelo, o tem smo že večkrat pisali. S tega stališča iskreno pozdravljamo zmago splošne in jednake volilne pravice.

Končno še besedo o strankah. Pri nas na kmetih ne pomeni uveljavljenje volilne enakosti samo na sebi nobene koristi za klerikalizem, ker so dosedanji nevolilci ravno tako politično razdeljeni kot dosedanji volilci. Kakor že prej omenjeno, si je klerikalizem delo olajšal

le potom tega, da si je primešetaril njemu ugodno razporedbo volilnih okrajev. Klerikalizem zmaguje z zlorabo vere. Vpoštevati treba, da je zloraba vere za klerikalce nevarno orožje in da jim ne preostane nobeno sredstvo več, kedar se to otopi. Klerikalizem pa zmaguje tudi zaradi nedelavnosti in neorganizovanosti nasprotnikov. V tem pogledu smo opominjali in opozarjali neštetokrat. Prejeli smo s strani kmetskega prebivalstva mnogo izrazov soglasja v vprašanju ustanovitve samostojne kmetijske stranke na Notranjskem. Volitve trkajo na duri, pazite, notranjski kmetje, da ne ostanete nepripravljeni.

Politične vesti.

Poslanska zbornica je po rešitvi volilne reforme pretrgala zasedanje za dva tedna. Tačas zborujeta delegaciji v Budimpešti. — Minister zunanjih del Erental je v delegacijah izrecno povdarjal neomajanost avstro-italijansko-nemške trozveze. Ko se je poljski delegat pl. Kozlowski ostro pritoževal nad zatiranjem Poljakov na Pruskem, mu je Erental odgovoril, da se nima umešavati v notranje zadeve tujih držav. — Pri obravnavi vojaškega proračuna se je izkazalo, da so Madjari dosegli, da bo pri večini polkov na Ogrskem polkovni jezik le madjarski, tudi če so vojaki Slovani ali Rumuni. Pri razdelitvi naročil za armado, ki znašajo na stotine milijonov, pade odslej polovica na Ogrsko, čeravno plačuje Avstrija $\frac{2}{3}$ vojaških bremen. Tisti, ki preganja Avstrijo in Habsburg, ta največ doseže! — V Zagrebu je neki navaden slepar nastopil kot odposlanec avstrijskega dvora. Klerikalci in Frankovci so se ž njim dogovarjali, kako bi nagnali Srbe in Madjare. Dr. Frank mu je celo denar ponujal. Ko se je izkazalo, da sta sedla Frank in nadškof Posilovič na lim sleparju, je moral Frank odložiti mesto v stranki. Blaža Avstriji prijaznih Hrvatov je neizbrisna.

Domače vesti.

Premeščen je c. kr. davčni kontrolor g. Jakob Droll vsled lastne prošnje iz Brda v Postojno.

Umrla je soproga učitelja v Števanu pri Postojni gospoda Pegan-a. N. v m. p.!

Poročil se je g. Anton Turk, učitelj v Orehku z gdč. Metko Blažičevo iz Orehka. Iskreno čestitamo!

Učiteljske vesti. Provizorični učitelj v Postojni, gosp. Sebacher, je dobil zaradi bolehnosti trimesečni dopust. Na njegovo mesto pride ta čas gdč. Kraker. Gosp. Alojzij Gorup, suplent na postojnski meščanski šoli je obolel v Ljubljani.

Vodja zemljiške knjige v Ilirski Bistrici je postal g. I. Lašak iz Novega mesta.

Notarski izpit je napravil g. Hubert Završnik, notarski kandidat pri g. notarju Omahnu v Postojni.

Občinski odbor postojnski je imel dne 6. t. m. občinsko sejo. Na dnevnem redu je bilo: 1) volitev 5 članov in 2 namestnikov v krajne šolske svete v Postojni in v Studenem, 2) proračun za leto 1907, 3) odobritev nekaterih točk pravil občinske hranilnice, 4) rešitev raznih prošenj glede domovinstva in onih za ubožne podpore, 5) raznoterosti. — Občinski proračun občine postojnske je bil v vseh točkah, kakor

je županstvo občinskemu odboru predložilo, sprejet. Natančneje podatke o proračunu in o sklenjenih občinskih prikladah bomo priobčili v prihodnji številki.

Volilni imenik za bodoče občinske volitve v Postojni je od 3. t. m. v občinski pisarni razgrnjen na vpogled.

Telegrafne drogove, ki so doslej po nepotrebnem kazili trg pred šolo, je stavbni urad poštnega ravnateljstva v Trtu vsled prizadevanja gosp. c. kr. okrajnega inženjerja g. Jakšeta odstranil.

Sejm sv. Franciška dne 3. decembra v Postojni je bil od c. kr. okrajnega glavarstva prepovedan kljub temu, da od 23. novembra ni v trgu nobeden človek obolel in da tudi prejšnji bolniki niso bili taki, da bi se bilo bati kakega okuženja. V bolnico itak nobeden sejmarjev hodil ne bo in če bi bil dne 3. t. m. kdo v privatni hiši bolan, bi se lahko dotično hišo zastražilo, da bi nikdo ne prišel z drugimi ljudmi v dotiko. Modre oblasti ukrenejo vse, kar je treba, da se prebivalstvu in davkoplačevalcem po nepotrebnem ne dela gmotne škode. O postojnskem c. kr. glavarstvu pa žalibog tega ne moremo trditi. Ono ni imelo najmanjšega pojma o škodi, ki jo trpi Postojna vsled prepovedbe sejma; ono je istočasno prepovedalo sejm,

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

„Vode“, zastoka človek in izbuli oči.

„Vidiš, pozabili smo nanjo, a evo hleb kruha“, odvrne Tahi. „Gladen si.“ In vrže sužnju hleb. Ta se strese, in kakor da ga je čarobna sila dirnila, zagradi kruh in ga pogoltne do zadnje mrve. Nato težko vzdihne in zatuli:

„Prosim, prosim, dajte mi papir — testament — za ženo, otroke.“ A Tahi ni uslišal nobene prošnje. Revež se strese, ustne so mu posinele: „Vode, vode — kruh gorí — v meni gorí — vode, vo—“ in kakor kamen pade na slamo. Zavlada tišina. Peter primakne uho k prsim.

„Gotov je“, reče Peter.

„No, ta se me zapomni do pekla“, se nasmeje Tahi, a ko pogleda v mrtveca, čegar oči ga izbuljeno gledajo iz kota, ga zazebe v srce.

Kaj li je Tahi ono noč sanjal?

XIV.

Slavni Nikola Zrinjski, brat Tahove žene Jelene, e pal pod turškim mečem v Sigetu. Neizmerno je ta vest užalostila Jeleno, Tahi pa se je radoval, ker je Nikola podpiral nasprotno stranko. Hud udarec za Tahija pa je bila nenadna smrt bana Erdeda. Tahi in Jelena

sta hitela tolažit banico. In ob mrtvem banu tiho veli Jelena Tahiju: „Gospodin Franjo, ali ni to prst božji?“ A Tahi ljuto zavrne:

„Gospa Jelena, zdi se mi, da iz Vas govori oni prokleti brdovski pop.“

„Memento mori!“ zazveni ta mah glas izza vrat in škof Jurij Drašković pristopi h krsti, glasno pomoli in ko izusti „amen“, stisne nekaj Tahija za srce.

Vse se je zanimalo za novega bana. Ko se je imelo izvedeti, koga je kralj postavil banom, je Tahi in Jeleno posetil podban Forčić. Ko sta bila baš v najlepšem državniškem pogovoru, javi sluga, da hoče govoriti s Tahom Štefan Grdak, ki ga je bil kralj za čas nerešenih pravnih poslavl v Stubico, da upravlja ono polovico imetja, ki je imela pripasti Uršuli. Kraljevi upravitelj, ki je nadzoroval Tahovo gospodarstvo in pošiljal o njem poročila na dvor, je vedno razljutil besnega Tahija. „Kaj hoče ta stenica zopet od mene, naj vstopi, da boš videl, prijatelj podban, s kom moram deliti gospodstvo.“

V sobo vstopi Grdak, se pokloni in veli: „Rad bi z vami govoril o resnih poslih, in to po nalogu kraljevske komore. Doslej ste se mi vedno izognili, zato mi še oprostite, če vas motim. Znano vam je iz kraljevega pisma, da imam upravljati polovico vsega imetja, dokler se ne konča pravda z gospo Uršulo. No, oprostite, ali ste morda že pozabili na to pismo?“

„Dalje, dalje“, izbruhne že ves divji Tahi.

„Svet ni le vaš, ampak za zdaj i kraljev, kmetje niso vaši robovi, ampak tudi kraljevi. Še zdaj mi niste

ko je c. kr. okrajni šolski svet uvidel, da ni več nevarnosti in sklenil, da naj se prične redni pouk na vseh postojnskih šolah. Kakor že znano, pričel se je redni pouk na vseh postojnskih šolah dne 4. t. m. in en dan pred, namreč 3., bi bil pa sejm, po mnenju politične oblasti, še zdravstvu nevaren. Kdor zamore kaj takega razumeti, naj razume, mi tega pri najboljši volji ne moremo razumeti. Le eno vpoštevamo, kar čivkajo vrabci po postojnskih strehah in dnevoredih, nam je stvar deloma razumljiva. Pa tudi v tem slučaju je skrajno krivično, da mora vsled vojnega stanja, ki vlada med višjim uradništvom c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni, ljudstvo škodo trpeti. Županstvo je prosilo c. kr. deželno vlado, da naj bi se vršil sejm sv. Franciška dne 16. decembra. S tem bi se deloma popravilo krivico in škodo, ki se jo je s prepovedjo povzročilo. Čujemo, da je gospod c. kr. okrajni glavar dotično prošnjo toplo priporočil, a mi smo postali neverni Tomaži in ne verjamemo več takim obljubam, odkar smo se žalibog prepričali, da se vedno tisto zgodi, kar se ni obljubilo.

Miklavževega večera in z njim spojenega obdarovanja revnih šolskih otrok v Postojni letos ni bilo, ker so bile vsled epidemije šole zadnjih 5 tednov zaprte.

predali one polovice, niti niste sestavili inventar. Ko sem vprašal provizorja Jurija, kako je z dohodki, mu je Jelena kratkomalo prepovedala, da mi odgovori“.

„Dobro ste učinili, gospa Jelena“, prikima Tah, „dalje!“

Grdak nadaljuje: „Mene in moje ljudi ste stisnili v dve kamrici. Pa jaz bi še potrpel. Ne morem pa več molčati o tem, kaj se tu vrši. Ne vprašam več za prošlost, ne za Ivana Sahova, zato odgovarjajte pred bogom. Vi ste uvedli sedem novih davkov! Vi ste od kmetov pobrali desetino, jo zapravili, a sedaj morajo reveži v drugo plačati.“

„Sem, ker so moji sužnji.“

„Vi izganjate kmete iz hiš in posestev, jemljete jim vinograde, polja, kot da so vaša. Do srajce ste oplenili Matijo Belenića. Premnogi že brez krova in zaklona, bosi in jadni prosjačijo po svetu.“

„Sem“, vikne Tah, „tudi še stotini drugih seljakov sem vse zaplenil, ker so bili vstaši in pristaši Heningovice.“

„Ali je bila tudi vdova Marušička vstaš, ki sedaj z deco umira glada? Ali niso vaši sluge s sekiro razbili seljakom vse kleti? Vi ste celo milosten, kedar koga oplenite, ga poženete v Zagreb, naj si tam izposodi denarja, da se od vas odkupi! Le idite v Zagreb, spomnite koga na Susjed, pa mu duša vstrepeče. Ko bi imeli ljudje delati, jih ženete, da vam zidajo nov grad. Zemlja stoji pusta, sela prazna, narod oplenjen, kralju ne more dati ne belića. Zato sem došel semkaj, ker kot upravitelj kraljevske komore ne morem in ne smem

Cestarsko hišo namerava zidati c. kr. erar ob državni cesti pod Žužkovim klancem v Postojni. Potrebni svet so že nakupili od g. Ivana Severja.

Županom v Košani je bil vnovič izvoljen naprednjak gosp. Leopold Dekleva, posestnik iz Buj.

Pevsko društvo „Postojna“ v Postojni ima svoj redni občni zbor dne 16. t. m. v zvezi s koncertom v hotelu pri „Ogrski kroni“. Začetek ob 8. uri zvečer.

Iz Postojnske okolice. Tatinski človek je „Škantinov Lovro“ iz Studenca. Krade in nadleguje ljudi po Studencu, Hrašćah, Hrenovicah, Orehku in drugod, da ga je že vse sito. Dela se, da je neumen, toda niti za polovico toliko ni neumen, kakor se dela. Večkrat se je že opozarjalo kompetentne oblasti na tega tatinskega človeka, toda one se ne zmenijo zanj, zlasti orožništvo se vse premalo briga. Vprašamo: ako je nor, naj se ga spravi v norišnico, ako ni norc, naj se ga zapre, prvo ali drugo, da bode enkrat mir pred tem človekom. Mislimo, da bodo zadostovale te vrstice, da se v tem oziru kaj vkrene.

Za regulacijo vipavskih voda so se odposlali pred kratkim načrti predelani od deželnega stavbinskega urada poljedelskemu ministrstvu v odobrenje. S tem bo završena tehnična stran priprav za to prevažno delo. Če bo šlo še nadalje tako počasi, zna se uresničiti re-

trpeti, da se krati kraljev dohodek, da se pokončuje kraljeva zemlja in da se muči do smrti kraljevo ljudstvo.“

„Ferko, Ferko, ti to slušaš“, zahrešči bleđa na smrt Jelena.

Med tem govorom se je tresel Tah kot šiba. Ko Grdak preneha, stisne nasilnik zobe, zakoplje roke v žepe in pravi:

„Ali ste zvršili. Jezik imate kot kača. Da niste kraljev častnik, obesil bi vas kakor kmeta. A zdaj vam pravim: Jaz sem plemič Tah, vrhovni konjušnik, carski komornik, baron Stetenberg, kapetan, velikaš, gospod na Stubici in Susjedu — a kako se zovete vi, kukavica?“

„Ne zovem se, hvala bogu, Tah.“

„Vi hočete spor.“ „Hočem le pravico.“ „Pazite, da vam pravica reber ne stare, a zdaj ven z vami!“

„Grem“, odvrne Grdak, „a zapomnite si, da ste plemiča užalili. Baron Štetenberški morda ponižneje odgovori kraljevemu komisarju.“

„Da, ta je vragu iz torbe uskočil“, spregovori Forčić, ko je Grdak že bil za durmi. Jelena je prijela mrzlica same jeze, Tah se je ves bleđ poslavljal od podbana. V tem prihiti kastelan s pismom od Batora. V njem javi, da sta bana škof Jurij Draškovič in Franjo Frankopanski, slednji za vojno, prvi za ostalo upravo.

„Naši kandidati so propali, a tudi njihovi. Frankopanski se meni le za sabljo in Turčina, Draškovića pa že primem. Jutri grem v Zagreb se poklonit Draškoviću.“

(Dalje prih.)

gulacija vipavskih voda res še le — kakor se zatrjuje v podučnih krogih — v kakih 8—10 letih.

Občni zbor tamburaškega društva „Sloga“ v Dolenjem Logatcu se vrši dne 16. decembra ob 4. uri popoldne v gostilni gosp. Kunca s sledečim sporedom: Pozdrav predsednika, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, volitev novega odbora, raznoterosti. Cenjeni podporni člani in prijatelji tamburašev se vljudno vabijo k mnogobrojni udeležbi. Odbor.

Lovski pes je stekel na Novisušici pri Košani posestniku g. Matiji Ambrožiču. Kolikor se je do sedaj dognalo, stekli pes ni napravil druge škode, kakor, da je oklal nekatere druge pse v bližini. C. kr. okrajno glavarstvo je takoj odredilo pasji kontumac, stekli pes in po njem oklani psi so bili pokončani, glavo steklega psa pa je poslalo c. kr. okrajno glavarstvo v preiskavo na Dunaj.

Legar se je pojavil v Malem Polju nad Colom, zboleli sta dve osebi, od katerih je ena že umrla.

V Slavini so imeli 15. in 16. novembra kolavdacijo vodovoda, katerega ste izvršili tvrčki Sirola in Bančič iz Kastva in Greinitzovi nečaki iz Trsta. Delo priporoča te tvrčke tudi drugim občinam, katere imajo namen vodovode delati. Slavinci pa pijemo svojo dobro studenčnico na zdravje vseh tistih, kateri so nam do vodovoda pripomogli.

Mrlič — agnosciran. 14. oktobra t. l. pri Selcah najdeni mrtvec je pomorski kapitan Henrik Jakovčič iz Kraljevice pri Reki. Star je 56 let, oženjen in ima dva otroka. Zadnjikrat je vozil črto Marzilj-Genova-Trst, kjer se je meseca oktobra izkrcał ter vse svoje stvari, obleko in druge vrednosti nekemu svojemu sorodniku v Reko odposlal, sam pa odšel na Pivko, kjer si je življenje v zmedenosti končal. Da je vse stvari temu sorodniku poslal in ga ni bilo dalj časa, je obudilo pri sorodnikih sum, da je kje ponesrečil. Pričeli so ga iskati ter slednjič zvedeli za neznanega mrtveca pri Selcah. Popis se je popolnoma vjemal. Prosili so, da ga smejo odkopati v svrhu priznanja. V torek 4. t. m. so ga na slavinskem pokopališču odkopali, in sorodniki so ga za pravega spoznali. Glede konstatiranja, da je bil jud, je bila pa pomota, ker je katoliške vere. Prepeljali so ga z mrtvaškim nalašč iz Reke došlim vozom v Reko, kjer so ga v rodbinsko rakev položili.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja vse zavedne Slovence, da so v dveh raznih vrstah že izšle družbine razglednice, namenjene za božič in za novo leto. Posamezne razglednice se bodo prodajale pri trgovcih po 10 vin. komad. Trgovcem dovoljemo radi primeren popust; vendar tega opozarjamo, da oddajamo razglednice le proti gotovemu plačilu in ne pod 100 komadov skupaj. Naročila naj se naslavljaajo na: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Slovenci! Segajte po tem domačem in ob enem toliko domorodnem blagu.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ponavlja opozarja svojih iz zlate Prage doposlanih

božičnih razglednic. Oddalo se jih je že sila veliko; a jih imamo še več v založbi. Segajte, Slovenci, po njih in čestitujoč ž njimi svojim dragim podprite ob enem še nas, ki Vam želimo najveselejega božiča in blaženega 1907 ega novega leta. Radi težkoč ob dopošiljatvi pa jih ne oddajamo manj nego 100 komadov in ne pošiljamo nikamor in nikomur na ogled. Vodstveni odbor jim je namreč prisodil trajno umetniško vrednost.

Simon Gregorčiču v spomin.

Umrl je mož.

Kje tak je še med nami

kot on, ki spi v prezgodnji jami?

Umrl je naš ljubljeneec. Še nikdo nam ni podal tako preprostih in vendar v srce segajočih pesni. Pravi narodni pesnik je, neprisiljeno mu teče beseda, zato poznam preproste kmetiške ljudi, ki se naslajajo z njegovimi poezijami.

Simon Gregorčič je bil velenadarjen, njegovo srce je bilo silno bogato. Žrtvovati je moral, ker je bil duhovnik, rodbinsko srečo. Sam je moral do večera potovati skozi svet, vendar je pesnik le nežno izrazil to svojo bol. Vjetemu tičku polaga v kljunček tožbo:

»Zdaj ozka kletka me zaklepa,
ko vjel sem se v nesrečno past.«

Strastni klerikalizem je iskal in našel v teh nedolžnih pesmih strup. Če tudi vse pesmi pričajo, kako vzoren, značajan mož je bil Gregorčič, so vendar neusmiljeno, kruto napadli pesnika. Vjeti tič je plašno vtihnil. Srebrnočiste pesmi, katere je samotno popeval v kletki in s katerimi si je hladil gorje, so vsahnile za vselej.

Akoravno pesnik ni vžival rodbinske sreče, je imel vendar odprto srce za veselje drugih. Kako nežno zveni vendar njegova struna ob zibelki tujega otroka:

»Zibelka s cvetjem je nastlana
in angelji pojo okrog.«

Kako krasno popisuje pogled v nedolžno otroško oko:

»Pogled je čist, oko mirno,
v njem seva celo ti nebo,
in meni v njem leskeče
odsev nekdanje sreče.«

Kako globoko umeva pesnik poklic žene! Diviti se moramo pesmi: „Nevesti“.

»Ljubezen dolžnost sladila ti bo,
množila ti srečo družinsko
in duša zamaknena pila ti bo
neskončno radost materinsko.

Ti srečna ves dom osrečavala boš
nevtrudna po hiši in hrami.
Med sini, hčerami kraljvála boš
kot luna med zvezdami.«

Gregorčič je bil plemenit, pravi „pesnik srca“ je. Sočustvuje s siroto, z zapuščeno nevesto, tudi z zape-ljanim dekletom (Sinoči je pela kot slavček lepo). Spoznal je, da je le vhod v življenje posut s cvetkami!

da se menjujejo veselje neba in boli pekla, da življenje ni praznik. Z blagimi besedami razširja ljubezen do bližnjega, plemenito seme skuša sejati v naša srca. Uči nas :

»Odpri srce, odpri roke
otiraj bratovske solze,
sirotam olajšuj gorje.«

in :

»Odločno odpovej se svoji sreči
goreče išči drugim jo doseči,
Živeti vrli mož ne sme zase.«

S krepko besedo nas pa tudi kliče k delu :

»Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan.«

Gregorčičevo srce je prekipevalo ljubezni do nesrečne domovine.

»Saj pač dovolj ognjena
ljubav do doma ni nobena,
ki strastna ni.«

Prve svoje pesmi je pel domovini; kot dvajsetletni mladenič je izkresal: Domorodne iskrice (V „Glasniku“ 1864). Svojo srčno kri bi bil dal, da bi ogrel mladim srce,

»da za rod in dom plamtelo
bode jim do konca dni.«

Toda Slovenci moremo ljubiti domovino le s solzami. Zato preveva otožnost tudi te krasne pesmi. Domovino nazivlja pesnik zato;

»O vdova tožna, zapuščena
ti mati toliko sirot
s krvjo, solzami napojena,
ki bol poznaš le, nič dobrot.«

Ječeč stoji pesnik na potujčeni zemlji :

»Naš bil je nekdej ves ta raj,
očetom našim domovina,
tuj narod tod se širi zdaj,
naš raj je tujcev zdaj lastnina.«

Pesnik se boji za domovino, vendar tudi upa žnjo. Naj navedemo h koncu še krasno kitico iz „Pepelnične noči“. Pesnik blagoslavlja slovensko ljudstvo in kliče :

»Le vstani vborni narod moj
do danes v prah teptan.
Pepelni dan ni dan več tvoj,
tvoj je vstajenja dan.«

Postojnčanka.

Narodno gospodarstvo.

Za vinogradnike. V vinogradu lahko gnojimo vso zimo. Gnoji se najbolje, če se okoli trsa izkoplje 20 cm globoko jamo ter se vanjo natrosi za košarico gnoja. Za vinograd, čigar zemlja je bila prejšnje leto pognojena, ki ima torej še dovolj redilnih snovi v sebi, zadostuje, da potresemo okoli vsakega trsa po $\frac{1}{2}$ kg gipsa.

Kako se krmijo koze po zimi. Posušeno listje je pozimi največje važnosti. V krajih, kjer imajo vinograde, se posušeno listje vinske trte uporablja z dobrim uspehom za krmo koz. Če se krmi še s svežo zelenjadj, je treba paziti, da se je ne da zmrznjene in otajane,

ker taka neprevidnost povzroči želodčne in črevesne bolezni.

Živinorejske postaje ustanovi zgornjeavstrijski kulturni svet. V ta namen si izposodi od gornjeavstrijske osrednje združne blagajne 50.000 K. S tem se upa močno pospešiti umno živinorejo.

Kuretina zahteva pozimi od svojih gospodarjev skrbnejše postrežbe. Varovati jo moramo, kolikor le mogoče, pred prehudim mrazom. Stene v kokošjem hlevu znotraj zagrnemo s slannatimi plahtami. Kuretino ni dobro imeti v hlevih za živino, ker ta dobi od nje lahko golazen. Po zimi lahko spuščamo ob suhih dneh kuretino na prosto, če pa dežuje in sneži, je najbolje, da ostane v suhih prostorih. Kdor si hoče nabaviti kokoši za rejo, naj si jih preskrbi decembra meseca.

Naši ptički, ki tudi pozimi ostanejo tu, žalostno letajo okoli hiš ter težko najdejo potrebne hrane. Zato prosijo društva za varstvo živali: Spominjajte se ubogih ptičev! Suh prostorček za krmljenje se kmalu najde, ali pa se napravi nalašč za ptičke hišica na vrtu. Ptički so prišli po bero, naj nikdo ne zabi nanje. Posebno za otroke je krmljenje ptičkov pripravno opravilo, ker se z njim privadijo ljubiti naravo in živali.

Razklejena kostna moka ali Tomasova žlindra?

Kmetijsko-kemijsko preskušališče v Ljubljani je objavilo skoraj po vseh kranjskih listih spis, čigar namera je priporočati porabo razklejene kostne moke kot gnojilo namesto Tomasove žlindre.

Jedro tega spisa sloni na trditvi, da je učinek razklejene kostne moke kot gnojilo enak učinku Tomasove žlindre ali pa ga še prekaša in da kmetovalci, ki gnojijo s Tomasovo žlindro namesto s kostno moko, zapravljajo. Spis trdi: „Ker kmetovalci vsako leto na ta način trpe škodo za več tisoč kron, smatra kmetijsko-kemijsko preskušališče za dolžnost, da jih na to opozarja.“

V napominanem spisu se računa s cenami, ki jih c. kr. kmetijska družba kranjska redno objavlja v „Kmetovalcu“ Naša družba je porabo žlindre pri nas vpeljala, jo priporoča in tudi skoraj vso, kar se je v deželi porabi, proda (v tem letu na pr. do konca novembra že 150 vagonov). Kdor pozna razmere, temu je očitno, da je spis imenovanega preskušališča odločno naperjen proti kmetijski družbi in se torej njej očita, da navaja kmetovalce k nerazumnemu postopanju. Dasi mi je jako neljubo in se mi gabi zadevo razpravljati, ki me bo svoječasno morda silila kaj več, in sicer brezobzirno povedati, sem vendar po svojem poklicu in z mesta, ki ga zavzemam, dolžan odgovoriti na dotični spis, a za sedaj le v toliko, v kolikor je potrebno dati kmetovalcem pojasnila, da se svare pred neutemeljenimi in begajočimi trditvami. Toliko v po-

jasnilo naslednjih strokovnih izvajanj! Glede izvajanj, ki sledijo iz računa v spisu, se mi ne zdi vredno spuščati v podrobnosti, ker so posamezne postavke v marsičem napačne in istotako tudi podlaga računu. Nekaj pa vendar ne smem zamolčati, in sicer okoliščine, da so tvornice za kostno moko, ki namenoma svoj izdelek za izredno ceno ponujajo, kakršnih cen trajno ne bodo mogle in tudi ne hotele vzdržati. S takimi izjemnimi cenami ni dopustno računati v resnih strokovnih spisih, in če se že zgodi, tedaj je to na primeren način označiti, da se varuje strokovni ugled in se pokaže nepristranska resnost.

Tudi do naše družbe so se obrnili zastopniki tvornic za razklejeno kostno moko, ki so izrekli voljo izpodriniti Tomasovo žlindro z niskimi cenami kostne moke; oni so družbi obetali velike ugodnosti in meni osebno denarno korist. Samoobsebi umevno me niso premotili, in ohranil sem si čisti roki ter mirno strokovno vest! Celo takrat, ko so vsi glavni kmetijski zastopi v Avstriji bojkotirali tvornice za Tomasovo žlindro zbog njih neupravičenega podraževanja, nismo mogli namesto Tomasove žlindre priporočati kostne moke, dasi bi nam bilo to zlasti na Kranjskem najpripravneje.

Trdi se, da si vsak stan po svoje prikroji nazore o poštenosti. Nekaj enakega se včasih sme trditi glede strokovnih nazorov tvorničarjev kostne moke. Iz kupčijskega stališča je to seveda umevno, vendar se misleči kmetovalci ne smejo pustiti varati, in dolžnost poklicanih krogov je, širše kmetijsko občinstvo poučiti, ne pa ga begati.

Fosforova kislina kot hranilo rastlinam je v zemlji drugačnim zakonom podvržena, kakor marsiktero drugo hranilo; ona se z deževnico ali z drugo vlago ne širi enakomerno po vseh plasteh zemlje ter ne gre naproti rastlinskim koreninam. Korenine jo morajo marveč same poiskati ter jo morajo šele s svojim kislim sokom in s pomočjo zemeljskih bakterij raztopiti. Učinek fosforove kisline v zemlji je zavisen od njene raztopnosti in poleg tega tudi od množine, ki se v zemlji že nahaja.

Raztopnost fosforove kisline v kakem fosfor-natem gnojilu je torej merilo za njega vrednost in ceno.

Nedvomno je fosforova kislina v kostni moki zelo težko raztopna, zato imajo praktički kmetovalci rajši druga fosfatna gnojila, četudi imajo dražje temeljne cene; to pa ni le posledica praktičnih izkušenj, temveč tudi znanostnih preiskav od priznanih veljakov na polju kmetijske kemije. So okoliščine, ki olajšujejo uživanje težko raztopne fosforove kisline (temeljito obdelovanje, gnojenje in zračenje zemlje), vendar te okolščine zame ne hodijo v poštev, kajti skoraj vsa Tomasova žlindra na Kranjskem se porabi za travnike, in na teh ni o temeljitem preobračanju zemlje veliko govoriti.

(Dalje prih.)

Po svetu.

Ženski čuvaji. Že dolgo je južna železnica prakticirala, da je nastavljala v železniško službo tudi žene čuvajev, ki so opravljale težki posel v času, ko je mož počival. Ker so se izkazale te žene kot dobro uporabne, je sedaj železniško ministrstvo s posebno odredbo dovolilo, da se splošno upelje, da zastopa žena čuvaja v službi. Na videz je za čuvaja to dobro, ker dobi na mesec tudi nekaj malega za trud svoje žene, v istini je pa to umazana izraba človeškega materijala, ker bi na takih mestih pravzaprav morala biti nastavljena dva moža. Mož mora namreč paziti na promet vsako noč, a žena ga nadomešča le podnevi, kar je sila težko zanj; treba je pomisliti, kako se uničijo človeške moči, če dela ponoči leto za letom. Kolikor je nam znano, imajo ti čuvaji samo dve noči v mesecu počitek. Ta ministerijelna odredba se nam zdi torej nasprotna humanitarnemu stremljenju tega stoletja in iz tega stališča jo je ostro obsojati.

Cene mesa nekdanj in sedaj. Cena mesa raste od leta do leta. Leta 1812. je veljal *kg* govejega mesa 37 vinarjev, l. 1820. 38 v., l. 1830. 43 v., l. 1840. 50 v., l. 1850. 65 v., l. 1860. 83 v., l. 1870. 1 K 13 v., l. 1880. 1 K 23 v., l. 1890. 1 K 21 v., l. 1900. 1 K 50 v.

Loterijske številke.

Dunaj, 1. decembra	27	77	65	11	60
Brno, 5. decembra	83	57	77	53	17

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Kašelj. Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže, kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vin. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Izurjen mlekar išče službe ter jo nastopi najraje takoj. Ponudbe na **Franc Tončič, Črni vrh 29.**

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Deklevi v Postojni.**

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.**

Prsni sirop proti kašlju, hripavosti itd. steklenica 1 K 40 v. Čisto, belo ribje olje, stekl. 1 K, velika 1 K 80 v. Mazilo proti trganju in revmatizmu, steklenica 1 K. Mazilo proti ozebkom, 1 lonček 70 vin. razpošilja lekarna **Hus v Vipavi.**

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek v Senožečah.**

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek na Razdrtem.**

Bika plemenjaka 15 mesecev starega simentalnega križanca, ki je 135 cm visok, prodaja **Andrej Lemut v Slavinjah h. št. 8 občina Hrenovice.**

Zahvala.

Za vse izkaze sočutja tekom dolgotrajne bolezni in za mnogobrojno častno udeležbo pri pogrebu naše preljubljene matere, sinahe in stare matere, gospe

Marije Dralka

se tem potom najiskreneje zahvaljujemo vsem našim prijateljem, znancem in sorodnikom. Zahvaljujemo se najtopleje tudi gospodu dr. Erženu za obili trud in res požrtvovalno zdravniško pomoč, ko je pokojnici olajševal trpljenje v njeni težki in dolgotrajni bolezni.

Ravbarkomanda pri Postojni, 29. novembra 1906.

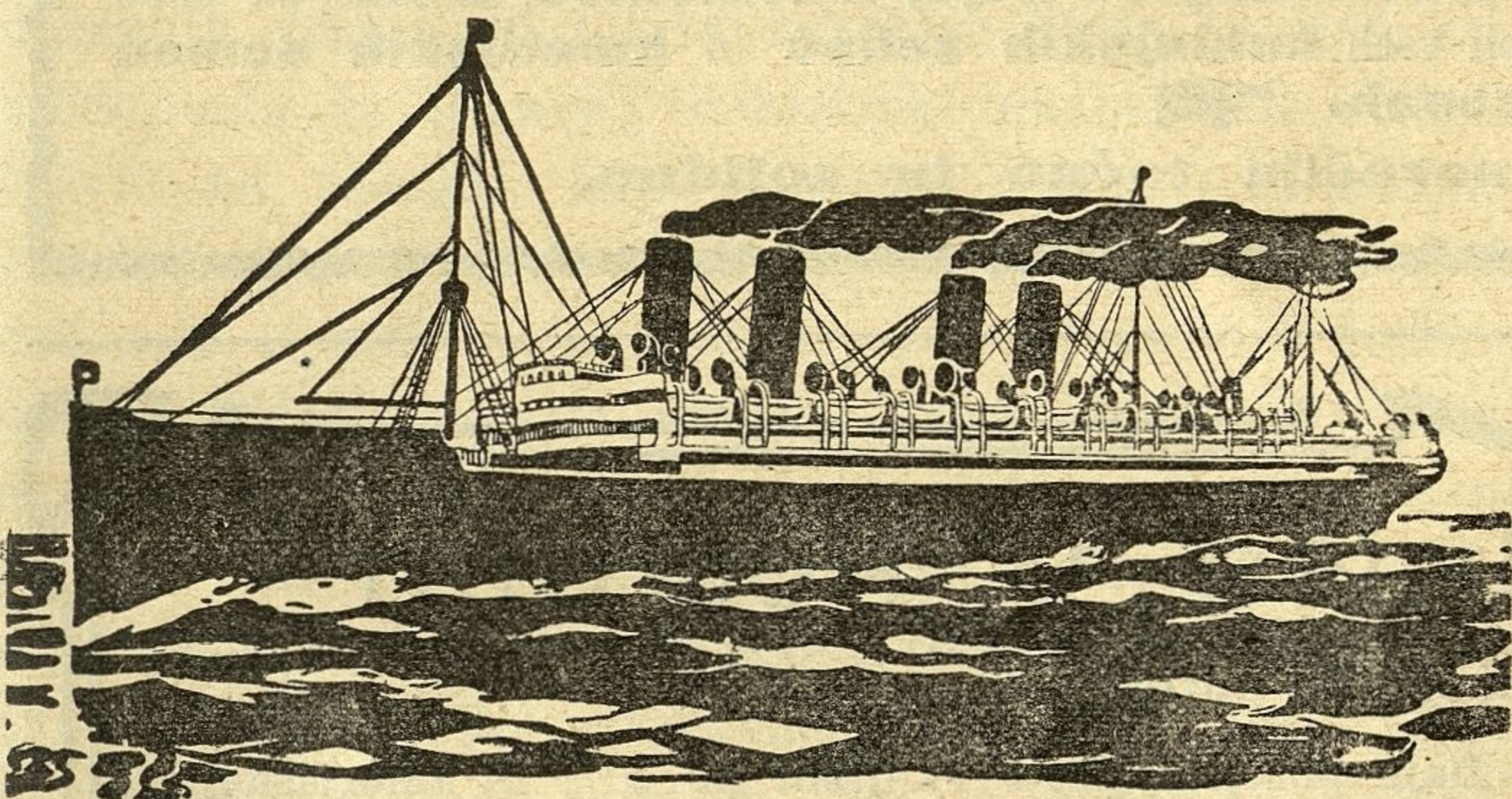
Žalujoči ostali.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Nafančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodne družstva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU

KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

IVAN JAX & sin v Ljubljani

Dunajska cesta 17

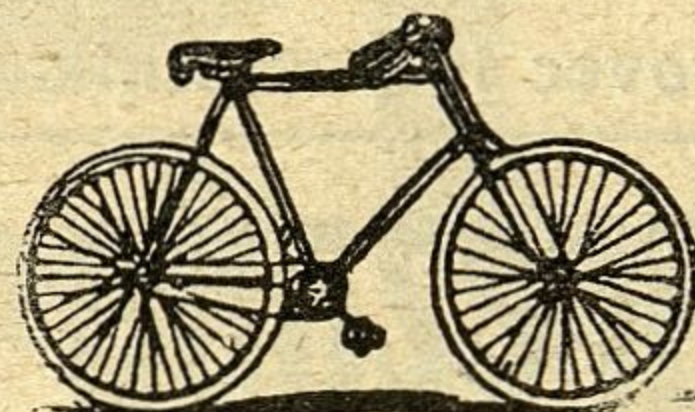
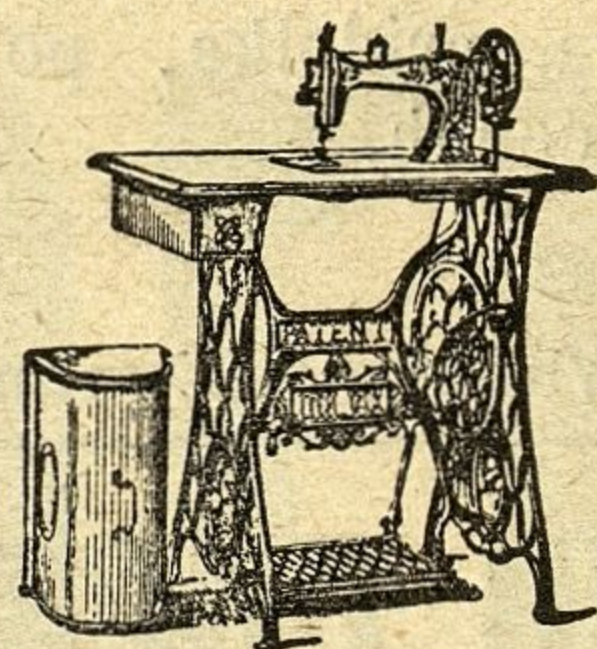
priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev,

voznih koles

in

pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju na stroje brezplačen.

Svetovnoznana postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Stenski koledar za leto 1907 se dobiva po 40 v komad pri MAKSU ŠEBRU v Postojni.

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Prodaja vina

Imam za prodati v kleti več sto hektolitrov pristnega istrijskega vina lastnega pridelka, potem rakije in olja po primerno nizkih cenah.

Ivan Pujman

trgovec in posestnik vinogradov v Vodnjanu-Dignano.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zob. =
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zob. =
se v konces. ateljeju

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

LJUBLJANA

Pred Škofijo 3

JOSIP KORDIN

LJUBLJANA

Pred Škofijo 3

priporoča

● svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen ●

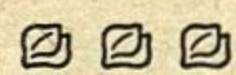
kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: rafijevo ličje, travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen po nizkih cenah.

Poštnim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

Notranjska posojilnica v Postojni

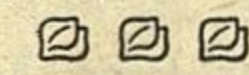
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).